

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. An Principes possint concedere represalias, maximè concurrentibus
sex conditionibus? Ex p. 4. tract. & Misc. r. 72.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

quæ tunc pertinet ad Principem, cuius est liberalitatem suam capientibus exhibere, vt per Boer. *decif. Burdegal, quæst. 178. incip. an licitum, col. 1.* Et refert in suo Senatu in facti contingentia fuisse decretum. At enim Rebuffus hoc calu regulandum esse pretium redemptionis ex qualitate & diuitiis personæ captæ. Ex quo satis colligitur milites capientes posse cogi à iudicibus exercitus pro pretio sic regulato captum relaxare, etiam si nolint, nec posse stringere huiusmodi captos, vt sibi seruitutem seruiant: cum non sint serui; sed interim detenti quousque se redimant. Quamuis autem hæc Doctorum traditio, quod Christiani in bello capti à Christianis teneantur se redimere, & possit licite pretium recipi iure belli, vt ipsi dicunt: Ego nunquam tale ius belli inueni in legibus Cæsareis nec ipsi allegant. Vnde intelligo de iure consuetudinario in bellis Christianorum id fieri; quæ consuetudo non est improbanda, quia inuenta ad euitandum maius malum; vt milites allesti spe pretij captiuorum, potius eos seruent, quàm interficiant. Hucusque Aluarus Valascus.

2. Sed aduersus Lusitanum alius Lusitanus insurgit, & is est Benedictus Agidius in *l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur. part. 1. cap. 1. num. 7.* vbi sic ait. Secundum aliquos sic capti retineri solent, & præstita pecunia dimitti: quod ius consuetudine defendit Valascus, vt etiam secundum illud pro promisso redemptionis pretio conueniri possint coram iudice, qui capti fuerunt. Mihi quidem probabile non videtur ex promissione tali actionem oriri, quando captus ob hoc ipsum captus proponeretur: vt redemptionis suæ pretium daret. Etenim secundum prædictam consuetudinem cum communi Doctorem traditione capientis non fit, nec hoc ius captura & retentionis ob pretium redemptionis extra seruitutis casum in legibus Cæsareis inuenitur, vt idem Valascus fatetur. Vnde redemptionis promissio tanquam sine iure, & contra bonos mores extortita in prædicto casu non valitura videtur. Si verò captus esset maioris damni & periculi euitandi causa, videlicet vt ab aliorum militum impetu, & strage seruetur, tunc non vt redemptionis pretium, sed vt custodia, ac tutelæ merces pecunia recipi, & exigi poterit, quo casu Valasci sententiam probat. Ita Benedictus Agidius.

3. Verum ego sententiæ Valasci affirmatiuæ libenter adhaereo: & ratio est quia in poenam iniusti belli, & iniusti periculi, in quod victorem iniecit, potest ab eo exigi vis argenti: at dum debitor non soluit, licite retinetur in vinculis à creditore auctoritate iudicis. Item poterat licita morte puniri, quam pretio redimendam vult victor. At non propterea Christiani sic capti sunt mancipia: sunt enim sui iuris, & possunt celebrare contractus: parum enim differunt à carceratis propter æs alienum. Et ita ex his rationibus nobis adhæret Hurtadus de *Mendoza de fide volum. 2. disp. 169. sect. 11. §. 105.* qui testatur de communi ferè sententia, quam nouissimè sequitur etiam Agidius Trullench in *præcept. Decalogi tom. 1. lib. 5. cap. 2. num. 12.*

RESOL. XXXI.

An Milites teneantur cum vite periculo non deserere arcem, & stationem, aliàs obligentur damna inde prouenientia reparare?

Et an possint relinquere castra sine lesali crimine?

Et an non expedit, vt Duces faciles sint in concedenda licentia Militibus discedendi, &c? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 25.

§. 1. Ad primum respondeo affirmatiuè. Tenentur enim defendere arcem, & locum ubi prouenientia reparare; & capitis pena plectuntur ex leg. 3. ff. ad legem Iuliam. Sed hoc limitatur, si forte nulla esset spes præualendi: nam in tali casu non tenentur mortem expectare: quia esset frivola & inutilis talis expectatio. Et ita docet Becanus in 2. 2. cap. 25. quæst. 15. num. 1. Caltrus Paulus tom. 1. tract. 6. disputat. 5. punct. 5. num. 4. Coninch. *disputatione 31. de Bello, dub. 7. num. 57.* & alij.

2. Quoad secundum, respondeo cum Molina tom. 1. tractat. 2. disputat. 116. Quod miles relinquere non potest castra sine Ducis, aut Principis facultate: idque eò magis, quod plus imminet prælium, pluraque ei indiget Dux aut Princeps. Præsertim cum in castra deserant, Respublica & exercitus periclitentur; victoria anceps futura sit, aut nulla, sumptuque ingentes belli inanes reddantur: quæ omnia attendere debent Confessarij Militum. Cum verò tot & tam ingentia mala ex desertione Castrorum sine Ducis, aut Principis facultate eveniant, mirandum non est, si eiusmodi culpa capitis pena, vel additione ad trirèmes interdum plectatur. *cap. infames 6. quæst. 1.* eiusmodi homines inter infames reputantur: & leg. omne, §. qui in facie ff. de re militari, capite plectebantur si in conspectu aliorum militum castra desererant. Vtrumque affirmat Gloss. *cap. ne militare, dist. 1. verb. deserant.* Neque cum dispendio Republicæ & Principis expedit, vt duces faciles sint in concedenda facultate discedendi, præsertim quando milites valde necessarij sunt. Merito res neque esse debent, quot sumptus cum illis fecerit Princeps in ipsis perducendis; & quanta cum populorum vexatione in itinere, & dum vocabantur, fuerint hostipitio excepti: neque expedire, vt iterum alij similes lumpus fiant, & alia vexatio detur in eisdem, aut alijs perducendis.

3. Ex alia tamen parte quando Respublica non multum eorum indiget ministerio, vel vigenti causa se offert; esse non debent admodum difficiles ad concedendam reuerti facultatem, ne difficultas eorum obtinendi occasio sit, ne milites ad bellum relinquantur. Iam verò quod Princeps milites dimittat, quando eis non indiget, vt quando sibi placet, integrum militibus non facit, vt discedant quando voluerint. Quoniam ea lege, eòve tacito pacto ad bellum conducuntur, vt integrum Principi sit illos reliquere, quando eis non indigerit: ipsis verò licitum non fit recedere absque Principis facultate. Ex damno vero & periculo, quod spectatis circumstantiis imminet, ex eo, quod Milites absque facultate castra deserant, & ex pena statuta, ac rigore, quo executioni mandatur, iudicandum est, an in desertione Castrorum absque Ducis aut Principis facultate lesale crimen admittatur. Vide *capit. infames 6. quæst. 1. & leg. omne ff. de re militari.*

RESOL. XXXII.

An Principes possint concedere repræsentas, maxime concurrentibus sex conditionibus? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 72.

§. 1. Hic casus frequenter accidit, vt si, v. g. vitæ victoria de iure belli, num. 41. Galli milites fecerint prædas in agrum Hispanorum, vel è castris, & Rex Francorum nolit cogere illos ad restitutionem cum possit, & possunt Hispani auertere Principis spoliare

spoliare mercatores Gallos, aut agricolas quantumcumque innocentes, quia licet forte à principio Republica, aut Princeps Gallorum non fuerit in causa iam est in culpa, quia negligit vindicare.

2. Sed his non obstantibus negatiuam sententiam docet Petrus Lorca, vir quidem doctus, in 2. 2. D. *Thoma quest. 40. art. 1. sect. 3. disput. 52. in ap. pen. num. 15.* quia hic modus compensationis natura sua iniustus est, quia per se infert nocementum innocenti, & punit vnum pro peccato alterius, quod humana iustitia fieri non potest, non minus in bonis externis, quam in personis, & ita iure ciuili & Canonico reprobata sunt dicta Repraesalia, vt patet in *Authentica, vt non fiant pignorationes, coll. 5. & in cap. & si pignorationes, de iur. in 6. sic habetur.* Et si pignorationes, quas vulgaris elocutio *Repraesalium* nominat, in quibus aliquis pro alio praegratur, tanquam graues legibus & aequitati naturali contrarias, ciuili sint constitutione prohibita, &c. Nec valet dicere, quod licet inferre bellum toti Republicae propter iniuriam ab aliqua parte eius illatam, si communitas & Princeps vindicare neglexerint, ergo pariter licebit solam compensationem damni accipere à quibuscumque Republicae membris. Nam respondeo primò disparere esse rationem, quoniam iniuria, aut damnum pro quo petitur Repraesalia non est tantum, aut tanti momenti, vt sit iusta causa belli, nam si esset, iam non esset, Repraesalia, sed bellum; nos autem loquimur de Repraesalia vt à bello distinguitur; non ergo est tam vrgens causa, vt tota Republica puniri possit. Quare licet laesi non assequantur restitutionem damni, petendo eam à Principibus, non sufficit vt innocentes patiantur, contra totam Republicam agi possit. Respondeo secundò etiam in bello iusto innocentes laedi non posse in bonis externis per se & directè. Hæc omnia Lorca *ubi supra.*

3. Verùm affirmatiuam sententiam ego probabilissimam & tutam in praxi esse existimo, quam tuentur, teste ipso Lorca, communiter Doctores, vt Syluester, Caietanus, & alij Casuistæ in *ver. Repraesalia*, Couar. Victor. Gabriel Nauar. D. Anton. penes Lorcam, quibus ego addo Iacobum Granados in 2. 2. D. *Thoma, contr. 3. tract. 13. disput. 4. sect. 8. num. 73.* Calstrum Palatum tom. 1. tractat. 6. *disput. 5. punct. 4.* & Coninch. in 2. 2. *disput. 31. dub. 7. & 8. num. 152.* & Molin. tom. 1. & *disputat. 121. concl. 4.* Valentia tom. 3. *disput. 3. quest. 16. punct. 3.* Villalobos in *summ. tom. 2. in st. 5. diffic. 4. num. 16. lo. Franc. Suarez in enchir. lib. 7. lit. R. ver. Repraesalia.* Petrum Binsfeldium *tract. de iniurijs & damno dato, cap. 8. quest. 4. concl. 1. & seq. David à Mauden. in Decal. præc. 7. discurs. 2. num. 8.* Tannerum in *Theol. schol. tom. 3. disput. 2. quest. 6. dub. 5. num. 73.* Layman in *Theol. moral. lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 13.* Mynsingerum *cent. 6. obseru. 1.* Dico igitur licitas esse Repraesalias, concurrentibus tamen sex conditionibus, prima quod manifestè constet ciues vnius Republicae fecisse iniuriam ciuibus alterius Republicae, v. g. aliqua eorum bona captendo, aut detinendo, nolendo soluere clarè ex iustitia debita, aut simili ratione, debet tamen hæc iniuria esse notabiliter grauis. Secunda, vt Superiores illius Republicae cuius ciues iniuriam intulerunt, rogati vt faciant iustitiam, reculent aut negligant. Tertia, vt apertè constet illos culpabiliter nolle facere iustitiam. Quarta vt supremus Princeps Republicae læsa adeatur, & causa cognita concedat facultatem capiendi Repraesalias. Quinta, vt non inferatur alteri Republicae plus damni quam necesse ad plenam satisfactionem pro iniuria ac damnis acceptis. Sexta, vt non concedantur in personas Ecclesiasticas.

3. His ergo conditionibus positis, puto Repraesalias licitas esse; & ratio est quia in bello iusto, vt omnes asserunt, bona innocentium licitè diripiuntur quando hoc est necessarium ad obtinendam plenam satisfactionem. Ergo id fieri potest per Repraesalias, est enim omnino eadem ratio. Nec valet dicere cum Lorca, quòd bellum requirit grauiorem causam, quia eius damna & incommoda sunt etiam longè grauiora & acerbiora quam Repraesalium. Ad illud verò quod asserit, innocentes non posse laedi in bonis externis per se & directè, etiam in bello iusto; ergo neque in Repraesalijs. Respondeo cum Molina *disput. 120. & 121. Valent. tom. 3. disput. 13. quest. 16. punct. 3. §. 4.* Infero contrariam sententiam esse tenendam, nempe in bello etiam innocentes directè posse spoliari suis bonis & libertate, quod Coninch in *tit. disput. 31. dub. 7. num. 112.* probabilius credit, quando aliter nequit sufficiens satisfactio obtineri pro iniurijs & damnis acceptis. Pro quo nota omnes ciues alicuius Republicae constituere vnum corpus, atque etiam ceteri aliquid vnum, ad eò vt quod Republica ita facit, censentur omnes facere, atque ita hoc peccante censentur omnes & singuli peccasse ac esse punibiles in his bonis, quæ censentur bona Republicae, eiusque dominio ac dispositioni subint, qualia sunt omnia bona fortunæ, non solum communita, sed etiam priuata singulorum ciuium, ex quibus contra Lorcam assero innocentes licet ob aliorum culpam non possent puniri, possent tamen compelli vt satisfaciant pro debito; quod tanquam pars illius Republicae contraxerunt, & hoc efficitur in casu belli & Repraesalium.

4. Restat modò respondere ad alia argumenta quæ adducit Lorca, & ad primum nego, hunc modum compensandi natura sua esse iniustum, quando efficitur cum auctoritate Principis, & seruatis supra dictis conditionibus, ad quæ præcisè, quia aliter satisfactio obtineri nequit, quod aequitati naturali nullo modo repugnat, cum is qui grauatur in Repraesalijs, sit huic grauamini obnoxius ratione Republicae cuius est pars, & cui sua bona obstricta sunt. Vnde vsus Repraesalium ab antiquis proditijs post Budæum in *annot. ad legem aut facta, §. euntes, ff. de penis, obseruat Couar. in reg. peccatum, part. 2. §. 9. n. 4.* & Gail. in *lib. de pignorat. obseru. 2. ad cap. ejs pignorationibus;* & ad *Authent. vt non fiant,* respondeo etiam intelligenda esse, quando Repraesalia efficiuntur sine supremi Principis auctoritate, vel sine supra dictis conditionibus.

Sup. his bonis, & libertate supra in Ref. 26. & in alio §. eius primæ not. & in Ref. 28. pro parte.

RESOL. XXXIII.

Ad quem capta bona in bello pertineant? Et si bona, quæ ab hostibus eripiuntur, sint furto subtrahata, an restituenda sint veris Dominis, vel possint Milites illa sibi retinere? Et an si emprione, donatione, aut alia ratione aliquis ab hostibus accipiat aliquid, teneatur veris Dominis restituere, quod notandum est pro Catholicis Hollandijs, qui aliquando ex preda Indica aliqua à nauis emunt? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 23.

§. 1. Respondeo, si bona immobilia sunt, ad Principem pertinere in satisfactionem iniuriæ acceptæ, recopensationem expensarum & periculorū, &c. Si verò bona mobilia sunt, regulariter efficiuntur capiendū, nisi consuetudo extet in contrariū in aliquo loco, vt ex hoc milites alicuius excitentur ad bellum.

2. Sed difficultas est: si bona quæ ab hostibus eripiuntur, sint furto subtrahata; qualia sunt ea quæ Turcæ à Christianis accipiunt; & quæ in bello illicito inter Christiania